



ZBS¹ Združenje bank Slovenije

Projekt SEPA

Poglavitne značilnosti sheme SEPA za kreditna plačila

Januarja 2008 je več kot 4300 bank v 31-ih državah SEPA, kar predstavlja približno 95% vseh plačil v Evropi, s pričetkom delovanja sheme SEPA za kreditna plačila napravilo zgodovinski korak naprej na projektu vzpostavitve enotnega območja plačil v evrih (SEPA).

Prednosti

- Shema nudi koristi tako nalogodajalcem kot upravičencem, in sicer z vidika funkcionalnosti, stroškovne učinkovitosti, enostavnosti uporabe ter avtomatiziranega izvrševanja plačil (STP-straight-through-processing)
- Pri izvršitvi plačilne transakcije se prenese celotni znesek plačilne transakcije od plačnika do prejemnika, brez morebitnega odtegotovanja stroškov za izvršitev plačilne transakcije. V zvezi z izvršitvijo plačilne transakcije plačnik plača samo tista nadomestila, ki jih zaračunava njegova banka
- Za vpis podatkov o nakazilu je namenjenih 140 znakov, ki je upravičencu poslanih v celoti, brez kakršnekoli spremembe ali opustitve
- Teh 140 znakov je lahko nestrukturiranih (prosti tekst) ali strukturiranih, odvisno od dogovora med poslovnimi partnerji
- Računi vseh vaših poslovnih partnerjev znotraj držav SEPA so dostopni (dosegljivi) za prejemanje plačil tako varno, hitro in enostavno kot dandanašnje na nacionalni ravni
- Možnost določitve natančnega datuma glede razpoložljivosti sredstev na računu vašega poslovnega partnerja ter na vašem računu
- Uporaba enega in edinega standarda za identifikacijo in preverjanje veljavnosti računa, odprtega pri banki v Evropi in temelječega na IBAN-u, vam omogoča standardizirano shranjevanje zaupnih informacij
- Zaradi enotnega in v naprej predvidljivega postopka obdelave je omogočena avtomatizacija zavrnjenih in vrnjenih plačil
- Omogočena so enkratna (račun nalogodajalca se bremeni za nek določen znesek, enak znesek pa se knjiži v dobro enega samega računa prejemnika sredstev) in množična plačila (račun nalogodajalca se bremeni le enkrat za nek določen znesek, znesek pa se knjiži v dobro več računov različnih upravičencev, vsak za točno določen znesek)

Značilnosti

Shema SEPA za kreditna plačila vključuje naslednje značilnosti:

Shema omogoča ponudnikom plačilnih storitev, da zagotavljajo osnovne in ključne storitve kreditnih plačil v državah SEPA tako za posamična kot za množična plačila. Standardi sheme olajšujejo začetno fazo obdelave plačila, obdelavo in usklajevanje plačil na podlagi avtomatiziranega izvrševanja plačil. Področje delovanja sheme je omejeno na plačila v evrih v 31 državah SEPA. Kreditna institucija, ki opravlja kreditna plačila, mora biti udeleženka sheme. Višina zneska transakcije po shemi ni omejena.

S strani EPC-ja potrjena Pravila delovanja sheme SEPA za kreditna plačila ter spremljajoče Implementacijske smernice so veljavni viri informacij o pravilih in obveznostih sheme.

SEPA podatkovni format

S pričetkom delovanja sheme SEPA za kreditna plačila so banke v EU postale prve banke na svetu, ki so uvedle univerzalne sporočilne standarde ISO 20022 XML¹ za množične plačilne transakcije v evrih.

Uporaba sporočilnih standardov ISO 20022 XML je za banke zavezujoča. Poslovnim partnerjem se za izvršitev plačil priporoča uporaba podatkovnih formatov SEPA. Kljub temu lahko banke za izvršitev plačil SEPA svojim komitentom še vedno dopuščajo uporabo drugih formatov.

IBAN in BIC

IBAN (International Bank Account Number-Mednarodna številka bančnega računa) in BIC (Bank Identifier Code-Identifikacijska oznaka banke (SWIFT)) sta edini dovoljeni oznaki računov in bank pri transakcijah SEPA. Medtem ko se ju je do sedaj v večini držav uporabljalo samo za čezmejna plačila, se pri SEPA plačilih uporabljata tudi za domača plačila. Nalogodajalec mora za identifikacijo računa upravičenca svoji banki zagotoviti IBAN upravičenca in BIC kodo banke upravičenca, razen če ni z banko dogovorjen drugače.

Čas izvršitve plačila

Shema zagotavlja maksimalen čas izvršitve plačil v treh bančnih delovnih dneh od sprejema plačilnega naloga. Direktiva o plačilnih storitvah-PSD, ki mora biti implementirana v Zakon o plačilnih storitvah in sistemih s pričetkom veljavnosti november 2009 določa krajši čas izvršitve plačil (od 1.11.2009 dva bančna delovna dneva ter od 1.1.2012 en bančni delovni dan). Ponudniki plačilnih storitev lahko povečajo svojo konkurenčnost in komitentom ponudijo še krajši čas izvršitve plačil.

Plačila so izvršena v celotnem znesku, brez odtegotovanja stroškov

Pri izvršitvi plačilne transakcije se prenese celotni znesek plačilne transakcije od plačnika do prejemnika, brez morebitnega odtegotovanja stroškov za izvršitev plačilne transakcije. Stroški oz. nadomestila se komitentom zaračunajo po načelu delitve stroškov (opcija Share-SHA), torej banka nalogodajalca zaračuna stroške nalogodajalcu, banka prejemnika sredstev pa prejemniku sredstev. Osnova za zaračunavanje nadomestil komitentom in višina nadomestil je v izključni pristojnosti posamezne kreditne institucije.

¹ Banke v Sloveniji uporabljajo tudi podatkovni standard ZBSxml, ki je usklajen z zahtevami SEPA.

Podatki o nakazilu

Dolžina znakov, ki so namenjeni za vpis podatkov o nakazilu, in ki se trenutno v državah SEPA še precej razlikuje, je sedaj po shemi SEPA standardizirana. Določena je standardna dolžina 140 znakov, banke pa so dolžne podatke o nakazilu v celoti in v nespremenjeni obliki posredovati prejemniku sredstev. Shema dovoljuje celovit prenos podatkov o nakazilu na strukturirani ali nestrukturirani osnovi.

Identifikacijska koda nalogodajalca

V podatkovni format SEPA je bila dodana opsijska identifikacijska koda nalogodajalca. Prejemniku plačila koda omogoča uskladitev s podatki, ki so navedeni na fakturi ali spremljajočem dokumentu. V primeru vračil lahko nalogodajalec kodo in podatke iz fakture avtomatično preveri. Banka mora nalogodajalca o vračilu obvestiti ter mu tudi vrniti sredstva.

Odgovor na potrebe komitentov

Za prilagoditev zahtevam, izraženim s strani poslovne skupnosti, so bili v shemo SEPA za kreditna plačila vključeni in so od februarja 2009 tudi na voljo naslednji dodatni elementi:

- Ločeni podatki za referenčno stranko nalogodajalca in upravičenca, kar omogoča sprejem plačil v imenu nekoga drugega (npr. ime osebe, v imenu katere nalogodajalec plačuje).
- Navedba namena za plačilo (kategorija namen) z razlogom identifikacije tipa plačila kot so npr. plače ali davki omogoča banki nalogodajalca ali upravičencu uporabo posebnih pravil za obdelavo plačil.
- Poenotene specifikacije za komunikacijo na relaciji komitent-banka so sedaj na voljo kot opsijske, toda njihova implementacija v februarju 2009 je za kreditna plačila SEPA močno priporočljiva.

Vključenost deležnikov

Sheme in okvirji SEPA so bili narejeni s tesnim sodelovanjem vseh deležnikov, vključno s predstavniki potrošnikov. Deležniki so aktivno vključeni v nadaljnji razvoj shem preko udeležbe v Forumu deležnikov EPC. Deležniki so vabljeni, da v času javnih razprav o shemah, ki jih organizira EPC, zagotovijo povratno informacijo (trenutne odprte razprave najdete na www.europeanpaymentscouncil.eu).

Zadnje verzije pravil delovanja sheme SEPA za kreditna plačila in spremljajočih Implementacijskih smernic najdete na www.europeanpaymentscouncil.eu.